

МОДЕРНІЗОВАНІ ЗМІСТ І ФОРМА ПІДРУЧНИКА – ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ОСВІТИ

С. В. Романовський,

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
директор Київського ліцею «Інтелект»,
e-mail: licey_intellect@ukr.net*

У статті актуалізовано питання ефективності змісту сучасних підручників та поєднання використання друкованих та електронних засобів навчання у ході створення інноваційного навчального середовища. Розкрито особливості модернізації змісту навчальних видань, які стали необхідністю у процесі експериментально-педагогічної діяльності творчого колективу Київського ліцею «Інтелект». Подано матеріали щодо вдосконалення змісту окремих навчально-методичних посібників з мовного циклу для досягнення високих результатів якості навчання в освітньому закладі з поглибленим вивченням іноземної (англійської) мови. Автором також розкрито особливості викладання предметів природничого циклу завдяки авторським засобам навчання, що є безпосереднім продуктом працівників ліцею.

Ключові слова: навчальний посібник; засоби навчання; сучасні засоби навчання; сучасний підручник; засоби двомовної освіти.

Перебудова загального суспільно-політичного ладу в країні за часів самостійності України завжди відбувається у взаємозв'язку з активними перетворювальними процесами в системі освіти. Численні освітні реформи впродовж двадцяти п'яти років самостійності були спрямовані не тільки на вдосконалення та перебудову загальної системи освіти, а й на модернізацію змісту та засобів навчання відповідно до нових вимог сучасного інформативно-насиченого середовища. Досить актуальним останні десятиріччя є напрям розробки і застосування електронних навчальних видань, на чому наголошують сучасні дослідники (Мадзігон В. М. Електронне навчальне видання як засіб навчання нового покоління) [2, с. 6–10], застосування відео у навчальному процесі (Ю. В. Літвінов) [2, с. 163–165], актуалізації та поширення проблем ефективності застосування мультимедійних уроків (О. С. Комаров) [2, с. 148–151], застосування програмних комплексів у вивченні іноземних мов (В. В. Кравченко) [2, с. 153–155] тощо. Однак, незважаючи на суцільну комп'ютеризацію освіти, друковані підручники, навчально-методичні посібники і друковані робочі зошити все ж залишаються самостійними ефективними і діючими засобами навчання в комплексі з технічним дидактичним забезпеченням сучасного педагогічного процесу.

Тож, керуючись 28-річним досвідом експериментально-педагогічної роботи з побудови ефективних умов навчання в Київському ліцеї «Інтелект» та отриманими результатами постійних перемог учнів ліцею в олімпіадах та конкурсах (з фізики, української та англійської мов) різних рівнів [4], метою публікації стало оприлюднити та розкрити окремі результати експериментальної

діяльності зі створення модернізованих засобів навчання, які стали одним з вагомих факторів отримання якісних результатів освіти учнів.

Пошук шляхів ефективної роботи з учнями 10 класів (1992 р.) у процесі вивчення предметів фізико-математичного циклу стимулював до введення іноземної (англійської) мови у процес вивчення фізики. Отримання фрагментарного покращення результатів навчання призвело до розширення експерименту – паралельного створення класів з поглибленим вивченням іноземних мов. У ході експериментальної педагогічної практики автору публікації спільно з Н. М. Гордєєвою довелося розширювати базу дослідження (з часом приєдналися й інші творчі викладачі), оскільки лише зусиллями роботи зі старшокласниками неможливо отримати стабільні високі результати – наступність багато в чому залежить від рівня попередньої підготовки. Так, з 10–11 класів за певний період (1989–2012) перейшли до 7, 8, 9 потім 5, 6 і врешті до 1–4 класів. Спостереження за результатами навчання свідчать, що лише за умов систематичної роботи з дітьми, починаючи з 1-х і закінчуючи 11–12 класами, можливо забезпечити стійкі якісні результати освіти. Окрім відбору методів навчання і конкурентоспроможних педагогічних кадрів, велику увагу приділяли постійному поновленню, розширенню та поглибленню змісту навчальних програм і, безумовно, посібників і підручників.

Нині стійким якісним результатам навчання в ліцеї ми також завдячуємо роботі над змістом підручників і посібників педагогів-авторів: Н. Бойко (українська мова), Н. М. Гордєєва (англомовний цикл), О. А. Миронець (математика), С. Первак (країнознавство), С. В. Романовський (фізика), Л. А. Шундик (англійська мова, ділова англійська мова) та інші.

Отже, в межах теми цієї публікації пропонуємо звернути увагу на зміст експериментального практикуму з української мови Н. Я. Бойко – вчителя вищої категорії, вчителя-методиста, «Відмінника освіти» (Українська мова з «теплими історіями»). Практикум. Синтаксис і пунктуація. Просте речення). Робота з вивчення української мови побудована на матеріалах за наступними обов'язковими темами: 1. Головні члени. 2. Тире між підметом і присудком. 3. Другорядні члени. 4. Односкладні речення. 5. Однорідні члени речення. 6. Вставні слова, словосполучення, речення. 7. Звертання. 8. Відокремлені члени речення. 9. Відокремлені означення. 10. Відокремлені обставини. 11. Відокремлені прикладки. 12. Порівняльний зворот. 13. Повторення.

У змісті практикуму також наявні:

- Контрольна робота з теми «Просте речення» (демоверсія).
- Фразеологізми біблійного походження, із античної літератури, міфології.
- Словник наголосів.
- Практикум містить різноманітні матеріали і завдання до кожної теми та матеріали з антисуржику (див. рис. 1).

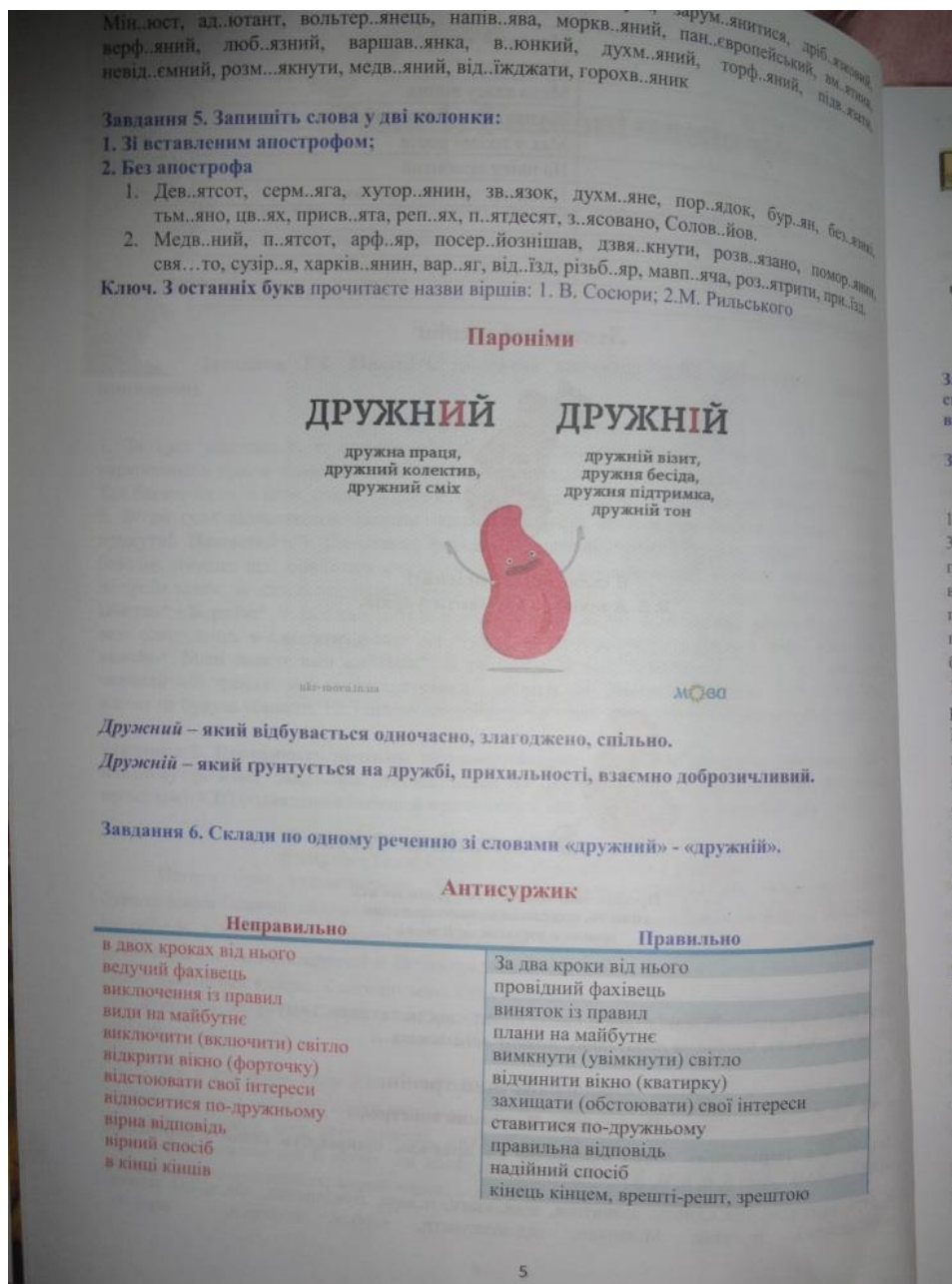

Рис. 1

У цілому практикум відповідає вимогам до навчальних видань, містить навчальні «Історії» від Ернеста Хемінгуея, орфографічні та лексичні тренінги, матеріали, що забезпечують не лише оволодіння знаннями з української мови, а й формують загальну культуру й ерудицію особи.

Поряд зі згаданим вище практикумом особливої уваги вимагають підручники і посібники англomовного циклу (Н. М. Гордєєва, С. В. Первак, Л. А. Шундик). З 1 по 11 клас в ліцеї викладається одинадцять предметів англійською мовою, а учні мають можливість практично вивчати англійську мову, розвивати всі види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо. Навчання відбувається за комплексним застосуванням власних навчальних посібників (7–11 класи) і підручників видавництва Cambridge (1–6 класи): Cambridge Englishschools. Sample programmes for education in English for specialized school, K.: ООО «Лингвист», 2012, 124 с.;

Cambridge English. Teaching and learning materials. Cambridge university press, 2013–2014, 40 с. та інші. Посібники побудовано за принципом наступності – повторення попередньо вивченої лексики, вивчення нової. У побудові враховано сучасні вимоги ЗНО: вони містять тести у відповідному форматі та тести в форматі міжнародних екзаменів, які починають виконувати з 7 класу. Як зазначила Л. А. Шундик, в авторських посібниках з граматики кожна тема подається детально, англійською мовою, з усіма основними нюансами та винятками, з великою кількістю прикладів. «Граматичні явища відпрацьовуються за допомогою великої кількості різнорівневих вправ, а їх засвоєння перевіряється тестами різних типів. Граматика складна, але дуже цікава та корисна, адже знання її законів і правил дає змогу учневі узгодити слова у реченнях так, щоб вони мали комунікативну спрямованість» [6, с. 127].

Завдання лінгвістичної освіти пов'язані з розвитком у учня комунікативної та міжкультурної компетенцій, які сприяють діалогу культур, взаєморозумінню та спілкуванню. Пріоритетним став особистісно орієнтований підхід. Передбачено також диференційований підхід до навчання з урахуванням рівня інтелектуального розвитку ліцеїста, його здібностей і задатків.

Основною метою навчання іноземної мови ліцеїстів є формування в них комунікативної компетенції, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток уміння використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного глобалізованого світу. Багато предметів в ліцеї викладають англійською мовою: **The English Language** (1–11 класи); **Biology** (2–7, 10); **Science** (2–7); **World Literature** (4–6); **World History** (6); **Land Area Studies: (Ukraine (7-8), (The UK (9), The USA, Canada (10), Australia, New Zeland (11); English Literature** (8–9); **Physical Science** (8); **Physics** (9–11), **History of Religion (Buddhism, Christianity, Islam, Judaism, Hinduism)** (10); **Geography of the World** (10); **American Literature** (10–11).

Для проведення занять з англійського циклу викладачі ліцею розробили авторські електронні навчально-методичні матеріали. Заслужений вчитель України Н. Гордєєва є автором підручників і посібників з англійського циклу. Учні мають підручники з англійської та американської літератури, хрестоматію з творами, адаптованими відповідно до рівня знань учнів 8–11 класів, та диски для аудіювання. Хрестоматія та DVD-диски для аудіювання передбачені для роботи на канікулах.

Мета курсів – сприяти поглибленому вивченню англійської мови та надати учням уявлення про те, як історично складалась література, які жанри формувалися в різні історичні періоди, наскільки вони були популярні у сучасників і як впливали на формування моралі та культури. Знання класичної літератури, у тому числі англійської та американської, є одним з показників якісної сучасної освіти.

Для ілюстрації особливостей змісту навчальних посібників наведемо зразок змісту Англійської літератури для 8-го класу:

I. Стародавній англійський період (428–1100). Специфіка формування англійської культури. Римські завоювання на території британських островів у

I ст. до н. е. – V ст. н. е. Балади. Поема «Беовульф» – перша велика поема героїчного епосу.

II. Англо-нормандський період (1100–1350). Нормано-французький вплив на культурний розвиток Британії. Розвиток рицарської літератури в Англії. Вплив італійської та французької літератур на англійську літературу.

III. Середньовічний період (1350–1500). Особливості соціального і культурного розвитку Англії в Середні віки. Розквіт сатиричних жанрів: мораліте, соті, фаблію, фарс. Фольклорний характер середньовічної літератури. Джеффри Чосер (1340–1400) – відомий англійський поет Середньовіччя. «Кентерберійські оповідання». Оповідання про індульгенції”. Індульгенція в середньовічній церкві. Балади. Балади про Робіна Гуда – народного захисника. Томас Мелорі (? 1405–1471) – останній літописець Середньовіччя. Легенди і романи Артурівського циклу. Томас Мор (1478–1535) – перший англійський гуманіст. «Утопія».

IV. Період Відродження (1550–1660). Розвиток літературних жанрів. Ліричні жанри і новели, драма, трагедія. П'єси. Вільям Шекспір – геніальний англійський поет і драматург. «Гамлет», «Отелло», «Король Лір» – енциклопедія людських характерів, почуттів, пристрастей. Їх філософська глибина і гуманістична наснага.

V. Неокласичний період (1660–1798). Англійська буржуазна революція XVII ст. та її роль у формуванні Просвітництва в Англії. Естетичні принципи Просвітництва в літературі та мистецтві. Розвиток жанрів: роман, сонет, ода, елегія. Джон Мільтон (1608–1674) – відомий англійський поет та письменник. «Втрачений рай» – епічна поема на біблійну тематику. Даніель Дефо (1660–1761) – англійський романіст, основоположник реалістичного роману. Роман «Життя й незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо». Уславлення у творі оптимізму, відваги, розуму та працьовитості, єднання людини з природою. Джонатан Свіфт (1667–1745) – великий англійський сатирик. Роман «Мандрі Гуллівера». Критика англійської монархії, таврування людських вад, псевдонауки в алегоричній формі. Дотепність, гумор, іронія, роль фантастики та вимислу в розвитку сюжету [1].

Навчальний посібник містить тестові завдання та запитання до текстів, спецлексикону.

Серед предметів англійського циклу у ліцеї особливе місце займає курс «Країнознавство», що охоплює послідовне викладання наступних дисциплін: Країнознавство України (7–8 кл.). Країнознавство Великобританії (9 кл.). Країнознавство Сполучених Штатів Америки, Канади, Австралії та Нової Зеландії (10 кл.). Структура кожного з етапів складається з найрізноманітнішої соціокультурної тематики: географія, населення, культура, мистецтво, історія, традиції, побут, економіка, політичний устрій. «Країнознавство» стимулює зацікавленість до вивчення англійської мови. Предмет містить у собі два аспекти: вивчення мови та пізнання реалій інших країн, мова яких вивчається; «Країнознавство» реалізує міжпредметні зв'язки [3].

Вчитель англійської мови С. В. Первак наголошує, що завдання, які розміщено у підручниках, дають змогу перевірити розуміння прочитаного,

закріпити лексичні одиниці, що мають національно-культурну семантику, граматичних явищ, які за своїм змістовим наповненням виходять за межі фактичної текстової інформації, що спонукає ліцеїстів застосовувати набуті знання з інших предметів.

Зміст посібників у комплексі з висококваліфікованою роботою вчителів дає можливість тренування та аутентичний привід до висловлювання, а завдяки розбіжностям з чужим активується розумовий процес, що робить прозорими судження та стереотипи, властиві чужій та рідній культурі [3].

Беручи до уваги межі цієї публікації, наведемо загальний перелік експериментальних навчальних видань з англomовного циклу працівників ліцею, використання яких забезпечує гарні результати:

1. Gordeyeva N. The English literature: навч. посіб. для шкіл з поглибл. вивч. англ. мови / Міносвіти України. – К. : Форум, 2000. – 286 с.
2. Gordeyeva N. Englishintensive.Coursebook 1, ВІПОЛ, Київ-2007, 168 стр.
3. Gordeyeva N. Englishintensive.Coursebook 2, ВІПОЛ, Київ-2004, 152 стр.
4. Gordeyeva N. English intensive.Coursebook 3, ВІПОЛ, Київ-2003, 239 стр.
5. Gordeyeva N. English intensive. Coursebook 4, ВІПОЛ, Київ-2001, 77 стр.
6. Gordeyeva N. English intensive.Coursebook 5, ВІПОЛ, Київ-2005, 169 стр.
7. Gordeyeva N. English intensive.Coursebook 6, ВІПОЛ, Київ-2005, 140 стр.
8. Gordeyeva N. English intensive. Coursebook 7, ВІПОЛ, Київ-2002, 100 стр.
9. Gordeyeva N. English intensive. Coursebook 8, ВІПОЛ, Київ-2004, 150 стр.
10. Гордєєва Н. «Країнознавство. Україна», мова англійська, ВІПОЛ, Київ-2005, 160 стр.
11. Гордєєва Н. «Країнознавство. Великобританія» мова англійська, ВІПОЛ, Київ-1999, 140 стр.
12. Гордєєва Н. «Країнознавство. Сполучені Штати Америки», мова англійська, ВІПОЛ, Київ-2000, 229 стр.
13. Гордєєва Н. «Країнознавство. Історія Сполучених Штатів Америки», мова англійська, ВІПОЛ, Київ-2000, 253 стр.
14. Гордєєва Н. «Країнознавство. Канада. Австралія. Нова Зеландія», мова англійська, ВІПОЛ, Київ-2001, 154 стр.
15. Gordeyeva N. “American literature”, ВІПОЛ, Київ-1999, 205 стр.
16. Gordeyeva N. “WorldReligions”, ВІПОЛ, Київ-1999, 131 стр.
17. Гордєєва Н. «Англійська література. Аудіювання. Тести. Частина 1», мови англійська і українська, Київ-2007, 83 стр.
18. Гордєєва Н. «Граматика англійської мови. Частина I», мови англійська і українська, ВІПОЛ, Київ-1999, 240 стр.
19. Гордєєва Н. «Граматика англійської мови. Частина II», мови англійська і українська, ВІПОЛ, Київ-2000, 225 стр.
20. Гордєєва Н. «Граматика англійської мови. Частина III», мови англійська і українська, ВІПОЛ, Київ-2001, 285 стр.
21. Gordeyeva N. “Americanliterature”, ВІПОЛ, Київ-1999, 205 стр.
22. Гордєєва Н., Шундик Л. «Граматика англійської мови». Частина I, II, III, ВІПОЛ, Київ-1999-2001, 240 с. 225 с. 285 с.

Особливої уваги вимагав процес розробки навчальних видань предметів

природничого циклу, оскільки основна увага роботи ліцею приділяється також підготовці майбутнього фахівця технічного, фізико-математичного профілю.

Наразі для 2–7 класів ліцею розроблено курси «Science» та «Biology», які викладаються англійською мовою. Мета вивчення предметів – це підготовка аудиторії до вивчення фізики, хімії, біології, астрономії, технології у старших класах ліцею. Зрозумілою мовою викладається історія знань про атом (як фізики, хіміки та інженери спільними зусиллями розкрили його таємницю та отримали доступ до величезної енергії, яка зосереджена в атомному ядрі). Навчальний матеріал показує перспективи, які з'явилися в медицині, біології, у сільському господарстві, промисловості завдяки використанню штучних і природних радіоактивних елементів та випромінювання.

Сучасний підручник, мультимедійні матеріали та засоби, які використовуються в ліцеї «Інтелект» під час викладання предмету «**Biology**», творчі завдання, подорожі, спостереження за рослинами, тваринами, дидактичні ігри англійською мовою не тільки сприятимуть розвитку мовленнєвої компетенції, вивченню іноземної наукової термінології англійською мовою, але і позитивно вплинуть на формування дбайливого ставлення до природи.

Наприклад, у молодшій школі (2 клас) здійснюється вступний етап навчання «Введення до природничих наук англійською мовою» у вигляді електронного усного курсу за наступними темами: 1. Живі та неживі об'єкти. 2. Космос. 3. Пори року та погода. 4. Повітря та вода. 5. Відчуття людини. Навчальний матеріал представлено в таких формах: презентації у форматі PowerPoint з аудіосупроводом англійською та українською мовами; електронні книги та словнички з аудіосупроводом; відеофільми. При цьому кожен підручник дублюється електронною версією, озвученою носіями мови; матеріал має практичну спрямованість (застосування наукового методу дослідження); тексти мають науковий зміст; структурний, тематичний, лексичний та граматичний матеріал характеризується наступністю з послідовним ускладненням [5].

Викладання матеріалу в 5 класі починається з питання, що таке речовина, суть та походження матерії, будова світу (маса, об'єм, густина, метрична система). Розглядаються такі теми: великі відкриття, цикли Землі, планети Сонячної системи, фази Місяця, зірки, використання сили вітру, прогноз погоди, клімат, вулкани та землетруси, торнадо та смерчі, каміння та мінерали, вплив температури на речовину, хімічні зміни, періодична система Д. Менделєєва.

Ґрунтовно підійшли до підготовки підручників з фізики, створивши англійськомовний посібник «Physical Science» (8), а також «Елементарна фізика. Physics advanced level (9–11 клас), мови – англійська і українська, про які ми більш детально розповідаємо у вже поданих матеріалах до Міжнародної науково-практичної конференції «Методика викладання природничих дисциплін в середній та вищій школі» (м. Полтава, травень, 2017).

Оскільки обмежений обсяг публікації не дає можливості охопити всі розроблені викладачами ліцею навчальні видання, наведемо для прикладу перелік деяких основних наявних посібників з фізико-математичних дисциплін, які перебувають у постійній дії:

1. Миронець О. «Елементи теорії множини і комбінаторики. Методичні вказівки для слухачів підготовчих курсів», КПІ-1992, 72 стр.
2. Миронець О. «Лінійна алгебра та аналітична геометрія», Либідь, Київ-2997, 152 стр.
3. Миронець О. «Тригонометрія», ВІПОЛ, Київ-2002, 125 стр.
4. Романовський С. Physical Science (8 клас). Мова – англійська, 205 с.
5. Романовський С. «Елементарна фізика. Physics advanced level. 9–11 клас», Міносвіти України, ВІПОЛ, Київ-2001, 566 стр. Мови – англійська і українська.

Висновок. Загалом усі згадані в тексті навчальні видання містять усі обов'язкові елементи: текстові та позатекстові елементи, усі види текстів (репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий та ін.), ілюстрації, малюнки, апарати орієнтування – всі структурні елементи адаптовані до вікових особливостей учнів. Розроблені експериментальні посібники містять суттєві навчально-пізнавальні матеріали і можуть застосовуватись у середніх навчальних закладах з поглибленим вивченням англійської мови і закладах фізико-математичного профілю різних форм власності.

Використані джерела

1. Gordeyeva N. The English literature : навч. посіб. для шкіл з поглибл. вивч. англ. мови / Міносвіти України. – К. : Форум. – 2000. – 286 с.
2. Модернізація освіти: пошуки, проблеми, перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ – Переяслав-Хмельницький, 22–25 травня 2006 р.). – Київ – Переяслав-Хмельницький, 2006. – 320 с.
3. Первак С. Викладання країнознавства у ліцеї «Інтелект» / С. Первак // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2016. – № 1–3. – С. 136–137.
4. Романовський С. В Сучасна профільна освіта: як актуальну проблему вирішує київський ліцей «Інтелект» / С. В. Романовський // Директор школи, ліцею, гімназії. – Київ. – № 1–3. – 2015. – С. 119–126.
5. Удовиченко В. В. Особливості викладання природничих наук англійською мовою в молодшій школі ліцею «Інтелект» / В. В. Удовиченко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2016. – № 1–3. – С. 132–135.
6. Шундик Л. А. Презентація роботи вчителів ліцею «Інтелект». Предмети англійської мови / Л. А. Шундик // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2016. – № 1–3. – С. 127–129.

References

1. Gordeyeva N. The English literature : navch. posibn. dlya shkil z pohlybl. vuvch. anhl. Movy / MinosvityUkrayiny. – K. : Forum, 2000. – 286 s.
2. Modernizatsiya osvity: poshuky, problemy, perspektyvy : materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (Kyuyiv – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyu, 22–25 travnya 2006 r.). – Kyuyiv – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyu, 2006. – 320 s.
3. Pervak S. Vykladannya krayinoznavstva u litseyi «Intelekt» // Dyrektorshkoly, litseyu, himnaziyi. – 2016. – № 1–3. – S. 136–137.
4. Romanovskiy S. V Suchasna profilna osvita: yak aktualnu problemu vyrishuye kyuyivskiy litsey «Intelekt» / S. V. Romanovskyy // Dyrektor shkoly, litseyu, himnaziyi. – Kyuyiv. – № 1–3. – 2015. – S. 119–126.
5. Udovychenko V. V. Osoblyvosti vykladannya pryrodnychkh nauk anhliyskoyu movoyu v molodshiy shkoli litseyu «Intelekt» / V. V. Udovychenko // Dyrektor shkoly, litseyu, himnaziyi. –

2016. – № 1–3. – S. 132–135.

6. Shundyk L. A. Prezentatsiya roboty vchyteliv litseyu «Intelekt». Predmety anhlomovnoho tsyklu / L. A. Shundyk // Dyrektor shkoly, litseyu, himnaziyi. – 2016. – № 1–3. – S. 127–129.

Романовский С. В.

МОДЕРНИЗИРОВАННОЕ СОДЕРЖАНИЕ И ФОРМА УЧЕБНИКА – ОДНО ИЗ УСЛОВИЙ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

В статье актуализировано вопрос эффективности содержания современных учебников и совмещения печатных и электронных средств обучения в ходе создания инновационной образовательной среды. Раскрыты особенности модернизации содержания учебных изданий, которые стали необходимостью в процессе экспериментально-педагогической деятельности творческого коллектива Киевского лицея «Интеллект». Подано материалы касательно усовершенствования содержания отдельных учебно-методических пособий гуманитарного цикла для достижения высоких результатов качества образования в образовательном учреждении с углубленным изучением иностранного (английского) языка. Автором также раскрыты особенности преподавания предметов естественного цикла благодаря авторским средствам обучения, которые являются непосредственным продуктом работников лицея.

Ключевые слова: учебное пособие; средства обучения; современные средства обучения; современный учебник; средства двуязычного образования.

Romanovskiy S.

THE UPGRADED CONTENT OF THE TEXTBOOK AS A KEY TO QUALITY EDUCATION

The article concerns issues of effectiveness of modern textbooks and the combination of print and electronic teaching tools, while creating innovative school environment. It features the modernization of educational content of textbooks that have become a necessity in the experimental teaching activities of the creative team of lyceum "Intellect" in Kyiv. It also features the content and structure of the experimental practical course in Ukrainian language and the new experimental course "Country Study".

The article contains the materials on improving some English textbooks to achieve high quality school education with advanced study in foreign (English) language, English literature, English grammar, etc.

The author highlights the peculiarities of teaching the natural science by the textbooks, developed by the writing team of the lyceum: «Science» and «Biology» (Grade 2–7), «Physical Science» (Grade 8), «Physics. Advanced Level» (Grade 9–11).

The author gives the recommendations on the applications of experimental educational materials in educational institutions with the advanced study in foreign language and classes of physics and technical profile.

Keywords: textbooks; advanced study; modern textbook; bilingual teaching tools.